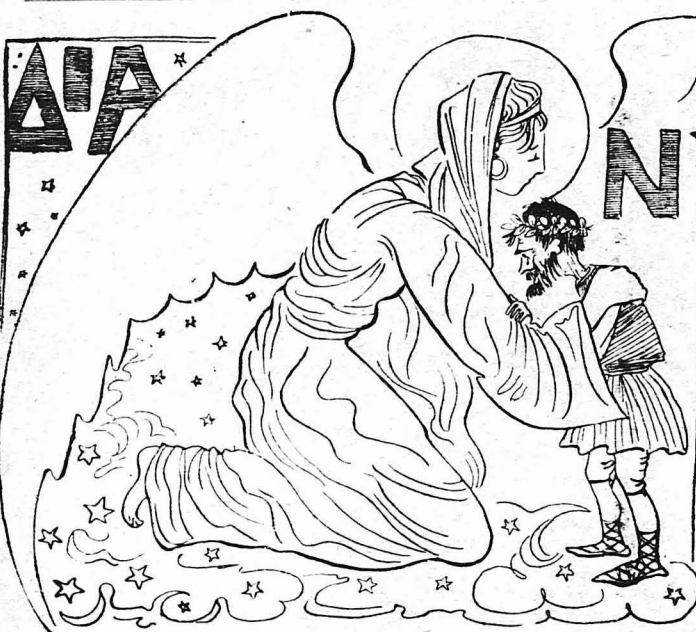

ΙΣΤΟΡΙΕΣ ΤΗΣ ΗΠΕΙΡΟΥ

Ν'ΑΓΙΑΣΗ

ΥΠΟ ΣΤΑΜ· ΣΤΑΜ·

λέπτος (Παπα-Μελέτιον τὸν λέγανε), - δὶαν τοῦ ἐξομολογήθη τὸν καὶρὸ τοῦ.

Νὰ βασιαν-οῦν! Κι' αὐτὸ εὐχαρίστως νὰ τὸ κάμῃ!

Καὶ μὴ καὶ δὴδὸ σὲν Κόνι-τσα, σὸδ τούρκι-κο κονάκι!

— Ἀφέντη καὶ Πασσά μου,

προσκυνῶ τὴ γούνα σου! Ἐγὼ εἶμαι Χριστιανὸς!...

— Σὲ βλέπω! Καὶ τί θέλεις;

— Νὰ μὲ βασιανίσῃς, γιὰ ν' ἀπαρηθῶ τὴν πίστι μου!

Δὲν θέλω νὰ γίνω Μουσουλμάνος!

— Μὴ γίνεσαι!... Μήπως σὲ ζήτησαμε!...

— Μὰ σὲ παρακαλῶ, παιδέρατέ με, λίγο!

— Τρελλὸς θὰ εἶνε, σκέφθηκε ὁ Τούρκος. Ἄϊ - γκίτι

- γκίτι - μπουσαντὰ! Τοσιποδκ - τοσιποδκ Νεελῆ - Ὀ- γλάνι!...

Καὶ τὸν ἔβγαλεν ἔξω ἀπὸ τὸ κονάκι!

— Πρέπει νὰ τοῦς δώσῃς ἀφοσίη, τοῦ εἶπε καὶ πάλιν ὁ Παπ - αμελέπτος (Παπα - Μελέτιον τὸν λέγανε). Ἐτοὶ δὲν κρεμοῦν τὸν κόσμο σήμερα, σὰν νὰ εἶνε χειμωνιάτι-κα σαφύλια!...

Μὴ καὶ δὴδὸ ὁ ὅσιος Γραμμένος εἰς τὰ Γιάννενα. Μὴ καὶ δὴδὸ στοῦ Μπέη τὰ σαράγια.

— Ὅσκι - ἔλντι Μπαμπά ἔφέντη! Ὅσκι - ἔλντι!

— Θέλω νὰ γείνω Μουσουλμάνος. Εἶδα τὸ φῶς τὸ ἀληθινὸ. Δὲν ἔπαρχει ἄλλη θρησκεία περὶ ἀληθινή ἀπὸ τὴν Ἰσλαμική καὶ δὲν ἔπαρχει ἄλλος προφήτης ἀπὸ τὸν Μωχαμέτ σου...

Μεγάλο πανηγύρι ἔγινε τὴν ἡμέρα ἐκεῖνη στὰ τζαμιὰ καὶ στὰ τούρκικα τὰ σπίτια!

Ὁ ἅγιος ἀνθρώπος τῶν Χριστιανῶν, ὁ ἄσκητῆς Γραμμένος, ὁ τύπος καὶ ἠθογραμμὸς τῆς εγκρατείας, ὁ ἐρημίτης ὁ σμιλῶν μὲ τοὺς σὺρανοῦς, ὁ ὄσιος, ὁ καθηγασομένος, ὁμολογεῖ τὴν πίστιν τῶν Ὀθωμανῶν! Ὅποια νίκη τοῦ Ἰσλάμ, ὅποια χαρὰ εἰς τοὺς Παραδείσους τοῦ Μωάμεθ καὶ ὅποιον ἠδονικὸν φρικίασμα τῶν γαλατοφύρων ποταμῶν!...

— Ἀλλάχ - Ἀλλά - Ἰλλάλ!...

Τὸν πήγανε ἐν δόξῃ καὶ πομπῇ εἰς τὸ σαράγι, ἐπῆγε καὶ προσκύνῃς εἰς τὸ ἰδιαίτερο τοῦ Πασσά τζαμι, ὁμολόγησε τὸν ἕνα θεὸν καὶ τὸν μόνον τὸν Προφήτην καὶ τοῦ φορέσαν, γιὰ νὰ διακριθῆται, ἕνα σαράγι περὶ μεγάλο ἀπὸ ὅλων τῶν χοντζάδων καὶ ἱμάδων, ποῦ, καθὼς ἦτανε λιανὸς καὶ ἀποστεμαμένος ἀπὸ τὸν ἄσκητισμὸν, τὸν ἔκαμε νὰ φαίνεται σὰν τεράστιον ἀσπροκέ-φalon μανιτάρι, ποῦ περιεφέρετο εἰς τοὺς δρόμους τῶν Ἰωαν-νίνων.

Ὁ Πασσὰς διέταξε νὰ τοῦ ἐτοιμασθῇ ὁ περὶ καλὸς ὄντας εἰς τὸ σαράγι καὶ ἔθεσε νομομικιάρηδες καὶ παραμαγείρους εἰς τὴν διάθεσίν του.

Ἄς ἀγαλλιῶσιν οἱ πιστοὶ, δὶαν ἐκ τῶν ἀπίστων κεφαλή, ἔρχεται ὁμολογητῆς καὶ προσκυνητῆς τῆς ἀλη-θούς θρησκείας!

Καὶ ἀγαλλιοῦσαν οἱ πιστοὶ καὶ ἀπελάμβανεν, θὰ νόμιζε κανεὶς, τὰς συνελείας τῶν ἀγαλλιῶ-σεων καὶ ὁ νεοφωτισμένος Γραμμένος...

Εἰς τοὺς Χριστιανοὺς ἔκαμε κατάπληξιν αὐτό! Πῶς ὁ ἅγιος, ὁ πανόσιος, ὁ ἀληθινὸς ἄσκητῆς καὶ μάρτυς τῆς θρησκείας, ὁ Γραμμένος, ν' ἀπαρηθῆ τὴν πίστιν τῶν προγονῶν του! Τὸ Μελισσοκάστρο ἦταν κλειστὸ σὰν ἐρημιωμένο καὶ ὁ Παπ - αμελέπτος, (Παπα - Μελέτιον τὸν λέγανε) δὲν ἤξερε πῶς νὰ τὸ ἐξήγησῃ!

— Συνεργία πειρασμοῦ!

Ἦερασε κάμποσος καιρὸς.

Μὴ μέρα ὅλοι οἱ νεοφροσάδες καὶ οἱ χοντζάδες, εἶχανε σὺ-σκεψῆ μὲ τὸν Πασσά. Τὸ θέμα ἦταν: «τί νέες ἀγγελίες νὰ βάλ-λουν στοὺς Χριστιανούς». Ὁ Ἀββᾶς - Γραμμένος - Χόντζα - Ἐφέντης διεφάνησε. Ἐπενέβη ὁ Πασσὰς, κόνιρα σὴν γνώμη καὶ ἐκεῖνον. Φωνάζει ὁ Πασσὰς, φωνάζει καὶ ὁ Γραμμένος, χειρονομεῖ ὁ Πασσὰς, χειρονομεῖ ὁ Μπαμπὰς - Γραμμένος - Χόντζα - Ἐφέντης. Θυμῶναι ὁ Πασσὰς, θυμῶναι καὶ ὁ Γραμ-μένος, πετάει τὸ τσιμποῦκι του ὁ Πασσὰς, πετάει καὶ ὁ Χόντζα - Ἐφέντης τὸ καρβουκι του.

— Φιτὸ νὰ πᾶρῃ ὁ διάβολος τὸν Μωαμέτ σου!

Μποῦμ! Συνέφιασε ἀπὸ γένεια χοντζάδων ἀγχιεμμένα ὁ με-γάλος ὁ ὄντας καὶ ἀστραφε ἀπὸ γουρλωμένα μάτια καὶ γρυ-

Ἦθελε, σῶνει καὶ καλά, ν' ἀγιάσῃ
— Βρὲ ἄμάν!

Τίποτα! Νὰ ἴδῃτε πῶς θ' ἀγιάσῃ. Τί τοῦ λείπει; Τίποτε! Νη-σεύει, προσκυνεῖ, φιλεῖ τὰ χέρια τῶν παπάδων, δίνει ὅτι ἔχει στοὺς φτωχοῦς! Γιατί, παρακαλῶ, νὰ μὴν ἀγιάσῃ!... Γιατί νὰ μὴν κάμῃ θασύματα κι' αὐτὸς, νὰ μεταβάλλῃ τὰ κοτρώνια σὲ φωμί, γιὰ νὰ χορτάσῃ ἡ φτωχολογία καὶ τὰ ξερά ἀγκάθια σὲ χερσοὰ κανδήλια, νὰ στολιοθοῦν ἡ ἐκκλήσιες!

Δοῦ' του νποτεῖες, τὸ λοιπόν, δοῦ' του γονυκλισίες, δοῦ' του λειτουργίες!

Ἄφησε τὸ σπιτάκι του, ποῦ ἦτανε στὸ Μελισσοκάστρο, ἕνα μικρὸ χωριὸ κοντὰ στὸ ποτάμι, ἀπάνω σὲν δρόμῳ τοῦ Λια-σκοβικιοῦ, κι' ἀνέβηκε ψηλὰ στὴ Μεσοαῖα, νὰ ἄσκητῆσῃ, μέσ' στὰ χαλδόμενα μιανῆς περσιμένης, ἀπὸ χρόνια καὶ ζαμάνια, ἐκ-κλήσιās...

— Ἄντε στὸ καλὸ κι' ὁ Θεὸς μαζί σου καὶ τὸ πρῶτο θαῦμα σου γιὰ τὸ χωριὸ, τοῦ εἶπανε οἱ συχωρητιοὶ του, ξεπροβοδίζοντάς τον ὡς τὸ γεφύρι τῆς Ὁσιάνιτσας, στὴ Μεσογέφυρα κοντὰ, μὲ κερία καὶ μὲ λιθίνα.

Ἦέρασαν μέρες, ἔπαρασαν μῆνες, κανένα θαῦμα, κανένα ση-μεῖο, οὔτε κανένα ὄνειρο!

Εἶνε παλὰ ἐτόσθη ἡ ἱστορία, τῆς ἐποχῆς τ' Ἀλῆ Πασσά.

Ἐκανε μετάνοιες ἄρες ὁ Γραμμένος ὁ φτωχός, ποῦ τρυπῆσανε τὰ γόνατά του, ἔ-κανε προσεχνῆς, ποῦ ξεκλειδάθηκε τὸ στόμα του, νποτεῖες, ποῦ λέπυνε καὶ ξεράθηκε, κ' ἔγινε σὰν παλοῦν ἀπὸ φράξητῃ χαλασμένη!

Τίποτε!
Ὅττε τὰ ξόλα τὸν ἀκοῦγαν νὰ γείνοινε φωμιὰ, οὔτε τὰ κεραμίδια παζιμάδια, οὔτε ἡ κοτρώνα ἡ ξερή, ἔβγαλε νερὸ στήν προστα-γῆ του, οὔτε τὰ σὺννερα κρατοῦσανε τὸ δρόμο τους, οὔτε τὸ ξερὸ κρεμμύδι μετεβάλλετο εἰς χύτρα, κοχλάζουσαν φαί, οὔτε τὰ τοσκάλια παῦνανε νὰ σφραγίζουσαν ἔξω ἀπὸ τὴν ἐρημία του...

Μὰ γιατί;
Κατέβηκε στὶς ἐκκλήσιες, ἔκανε ἀγρυπνίες ποῦ κοκκίνισανε τὰ μάτια του, γύρισε σὸδ χωριὸ, πήρε ὅτι εἶχε καὶ ὅτι τοῦ ἀπομεινε, τὰ μοίρασε στοὺς φοικαράδες, πήγε ζυλόπτος ὡς τὴ Μονὴ τοῦ Τσέπου σ' Ἀγυροκάστρο, φόρεσε τραγίτου δέμα κατὰ - μπι κατὰσάρκα καὶ δὲν ἔτρω-γε, παρὰ ψαμί κι' ἄλλα, κι' αὐτό, δὶαν τοῦ πήγανε κανένας χωρικός!

— Δὲν πειράζει, δέξου το' σὰν ἀρχίσουνας τὰ θαύματα μᾶς τὸ γυρίζεις!

Μὰ τίποτε! Θαῦμα κανένα δὲ γινότανε. Οὔτε ἕνα χαλιχὰκι δὲν ἐκινεῖτο καὶ στὰ προστάγματα τοῦ νέου ἄσκητου, οὔτε ἕνα μηρυγκὸν δὲν ἄλλαξε τὸν δρόμο του.

— Γιατί! Τί νὰ συμβαίνει!...

Τὶ ἄλλο ἔκαναν οἱ ὄσιοι, οἱ ἄσκητᾶι, οἱ ἀποχωρητᾶι, οἱ ἐρη-μίται!...

— Πρέπει νὰ βασιανισθῆς, νὰ μαρτυρήσῃς, γιὰ νὰ στεφανω-θῆς μὲ τὸν φωτιστόφαναρον τοῦ μαρτυρίου, τοῦ εἶπεν ὁ Παπ - αμε-

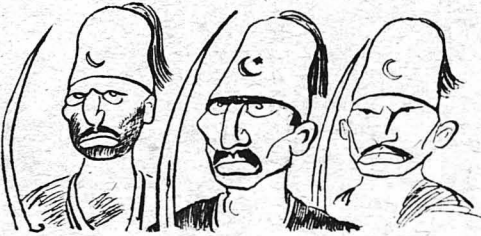
— Μπέη μου καὶ Πασσά μου!

μπούνηξε από κραυγές.

— Ντούρ μωρέ, ασσκινλάρ, κιοπέν - κιοπόγλου ! Γκεμπέρ - μπρέ ! Ίντζιλ !...

Καί ορίχτηκαν νά τόν ξεορίσουν, μα έπενέβη ο Πασσάς :
— Μή τόν οκοτώνετε ! Δέστε τόν μοναχά και κάμετέ τον, βει θά διατάξω.

Τού κλειδώσαν μια μπάλα ουδερόνια στά πόδια και τόν

"Ένα άποστασμα στρατού γιά νά τόν συνοδεύου.

έστειλαν δζω στά χωράφια νά δουλεύη, ένώ Ένας Γενίταρσος τόν έδεχνε, κάθε στιγμή, με Έναν βούρδοπλα χονδρόν και συρματένιον...

Περύσαν άρχετές άκόμα μέρες, Κι' ο Πασσάς διάταξε νά τόν φέρουν έμπροστά του. Τριζόντν τά κόκκαλά του, από τήν άδυναμία του.

— Έ, έβαλες μυαλό, μωρέ ;

— Έβαλα.

— Γιατί τó έχαμες αυτό, μωρέ ;

— Να σου πώ, Πασσά μου, τήν άλήθεια. Έγώ ήμουν, καθώς ξέρεις, Χριστιανός και τούρκοφα. Έκαμα δετι μπόρεσα ν' άγιάσω, μα ο Θεός δέν μ' ήθελε. Πήγα άπ' εδώ, πήγ' άπ' εκεί νά με παιδέψουν, όλοι μ' έδιωχναν. Έκαμα κ' έγώ στά φέδικα, πώς πίστεφα στό Κορνόν, γιά νά σ'ν δώσω, νά με βρασιόνης άφορηή και μπήλω και άγιάσω έτσι !... Άπ' τó Θεό τάρα ή άγιοσύνη μου, Πασσά μου, και στά χέρια σου !...

— Άμ' τó κατάλαβα έγώ αυτό, τού είπεν ο Πασσάς, μα δέν θά σου γενή ή χάρι ! Για τιμωρία σου, θ' σ' άφίσω νά πεθάνης οάν χαμένος άνθρωπος και ούτε οί Τούρκοι νά σέ θέλουν πετά, ούτε οί Χριστιανοί, ούτε ο Χριστός, ούτε ο Μωχαμέτης !...

Και διάταξε νά τόν άφίσουνε έλευθερό και μια συνοδεία στρατιωτών, νά τόν οδηγήσι εις τó χωριό του, γιά νά μη τόν κακοποιήσουνε οί Τούρκοι, καθάλλα σ' Ένα άλογο.

— Στό δρόμο, έχει κοντά στή Μεσογέφυρα, νά κ' ερχόταν, πγαίνοντας στά Γιάννενα και τολιμένους με μια γούνα, άπάνω εις τó κουδουνάτο μουλαρίκι του, ο Παπ - μελέεπτος (Παπά - Μελέτιο τόν λέγανε) και οταυροκοπήθηκε, βλέποντας τήν άπροσδόκητη τήν συνοδεία ! Φοβισμένος, — ούτε τó διάβολο νά ιδής, ούτε τó σταυρό σου νά κάρης, όταν συναντās άοκρη τούρκο στό δρόμο, — οάν είδε Τούρκοι στρατιώτες και στήν μέση τόν δις άπαργνητήν, θέλπου νά ξεκόψη, μα ο Γραμμένος τόν έφώναξε :

— Άγιε πατέρα ! Άγιε πατέρα ! Στάσου μια στιγμή ! Τώρα σίγουρα θά έδώ άγίαση !...

— Πορεύθηναι, τέκνον μου, τού Κυρίου τήν όδόν και ο Θεός μαζί σου, τού είπε διαφορύνενα ο τερεβός, θέλοντας νά μνη έκτεθή και νά ξεφύγη !... (ούτε τόν διάβολο, είπαμε, νά ιδής, ούτε και τόν σταυρό σου νά κάρης).

— Όχι ! Όχι ! Για κότταξε εδώ ! Εδλόγησον νά κάμω και κανένα θαύμα !...

— Έ, τώρα τί θαύματα νά κάρης έδώ στήν έρημιά !...

— Μά ! Στάσου νά δοκιμάσουμε λιγάκι ! Μά πού έτνυχς και σό μπροστά !...

Οί στρατιώται έσταθήκαν, περιέριχοι κ' αυτοί νά ιδούν.

— Δέν είνε τόπος εδώ γιά θαύματα, ενλόγημένε μου !

— Τά θαύμα ιτα γίνονται, πάτερ, παντού γιά οτάοσον νά ιδούμε !

Και έστράφη γύρω του, νά ιδή, πού νά θαυματουργήσση.

— Νά, τού είπεν ο έπί κεφαλής τού άποσπάματος τσαούσης. Σάν μπωρής, κάμε εκείνα τά παλούκια, πού είνε στή φράχτη από θά, νά γίνοννε... πουλιά και νά πετάξουν.

Ο Γραμμένος γύρισε και πρόσταξε, μα τά παλούκια έμειναν άκίνητα, χαλομπηγμένα κάτω στή γη, παλούκια οωστά, κοφτά, άναίσθητα και ξυλιασμένα...

— Πρέλει νά προστάξω εγώ, είπεν ο Γραμμένος.

Κ' επανέλαβε και δεύτερη φορά, χωρίς ούτε νά σαλέψουν τά παλούκια.

Στήν τρίτη όμως, τά παλούκια πέταξαν !... Πέταξαν εις ... τήν πλάτη του, μεταβληθέντα, από τούς στρατιώτες εις μαγγοδρες !...

Σταμ. Σταμ.

ΠΡΩΙ

"Αστραγ' ο ήλιος κ' η Αδρή,
Μάγισσα πού μαγειεί,
Ρίχνει τά μάγια της στή γη
Κ' η πλάση ζωντανεύει.

Στή θαλασοόρατη άμμοδιά,
Σε φτιάει άφρολογομένα,
Παίξουν δλόγγυμα παιδιά
Με κίματα όρκομένα.

"Αθώοητο στοιχείο φρού,
Σπρωξεί τó μελέτι,μ,
Κ' η θάλασσα άπ' όρηή λυσού,
Κι' από λαχτάρα τρέμει.

Και μια γολέιτα, π' άλαφρό
Τό πάτημά της έχει,
Σκορπά άπ' τήν πλώση της άφρο
Κι' άσχορνημένη τρέχει.

ΜΕΣΗΜΕΡΙ

Τού μεσημεριού η άγνάδα
Κι' ο θεός της άντηλιάς,
Ρίχνου σκέπη στή λαμπράδα
Της ζεστής άκρογιαλιάς.

Στό μυστήριο άδελφωμένα
Βουά, πέλαγα, ούρανα,
Σμίγουν, κίνουν κίονον ένα
Και μια πλάση γαλανή.

Κ' η άγνάδα αυτή θαμπώνει,
Και τó μάτι δε χωρίζει,
Πού η θάλασσα τελειώνει,
Πού η θάλασσα άρχίζει.

Κι' άν περσά βροχούλα πέρα
Και η θάλασσα λεοκάνει,
Φαίνεται οάν περιστέρα
Στά ούρανα πλανεμένη.

ΒΡΑΔΥ

Φροδώντας βασιλιά στεφάνι
Ποιν πού η ήλιος και ορναιή,
Ροδοπαρημένο κάρη) κάνει
Τη θάλασσα τήν πλουμοτή.

Άπ' τó μωρόζωομοι άέρα,
Πού τó βασιλέμα γενή,
Σβένου'οί στεριές αντίξου πέρα
Και τ' ηρώα τά μακρονά.

Και με'σ'οις στρατές οί ψωάδες
Σέρονας έστειρη φρού
Τά δίχτυα τους-σά θεοστιάδες
Ρόδα θεοξίζου στή γού.

Κι' τ' ηρώα πού μοιάζου μένει
Σάν άερόχριστο βουού,
Μοιάζει κωμάρια κορμασιένη
Στά οωδόζωομο ούρανα.

ΜΕΣΑΝΥΧΤΑ

Σε στρομή άπ' άμμοδιά και φτιάει,
Μακρονά από τήν άνεμοζάλη,
Άποσπαμένα τά κάρια
Έξω κοιμούνται οί' άκρογιαλι.

"Η θάλασσα θαμπό, σά δάκου,
Τό φως τόν άστρον καθρεφτίζει
Και στής άνατολής τήν άκοη
Μαγώρεται και κοκκιρίζει.

Κι' ο φάρος στό ηρώ έκει κάτου,
Σά φροδόςκος πού νωτάζει,
Πότε οφαλά τά βλέφαρά του,
Πότε τάνοιξει και κοιτάζει.

Κι' άπ' τή νυχτιά τή ματομένη,
Σάν από χροιά μακελλάρη,
"Η πλώση δλόγγωμη ποομένη
Νά βγή οφαμένη τó φεγγάρι.

(Τραγούδια της Άκρογιαλιάς)

Γεώρ. Δροσίνης

ΥΠΝΟΣ

Και πού γλυκός άπ' τó οωδομέλι
Και πού ελαφρός άπ' τόν άέρα
Έρχετ' ο έννος στά ματάκια σου,
Ο τών όνειρων θουγατέρα !

Ένα οωδοκίνο χαμόγελο
γλυκά τήν όρη σου φωτίζει.

Και κούρουν τάκλειστά σου βλέφαρα
πλήθη χροασλονιστου άκτίου,
και βγαίνειάναλαρη άπ' τάχειλη σου
άναπνοή όδωον και κούρουν.

Τήν όρα τούτη πού άναπαύσει,
βλέπ' η φροχή σου με κάρια
τήν όμορφιά σου τήν άσχημοη,
του άκίνητου κορμού τή χρο.

Και στήν άφάνταστη άγαλλίασι,
πού δλόγγρα σου φτερογίζεις,

Και λέει : Μαζή της έλημογίγασα
τú Παράδεισον μου τά κάλλη...
"Ω κοίμα πού μια μέρα ο θάνατος
άπ' τó κορμί της θά με βγάλη !...

* Ιωάννης Πολέμης

ΚΑΘΕ ΦΟΡΑ

Κάθε φορά στόν ούρανό πού βλέπω τή αελήη
Θυμώμαι μια κοουή βραδιά πού κάθουμον οίμ' της
Σ' αυτήν έχάριζε τó φως δλόγγωμο εκείνη
Κι' αυτή... τήν όμορφή της.

Τώρα, οελήη, πώφυγε, και σ' τ' ξεμντίζεις ;
Δεν κούρβουσι στήν άβυσσο κ' έγώ στήν έρημιά μου ;
"Η θέλεις τή βλακεία σου σου νά μου χωρίζης
Κ' έγώ... τήν άσχημιά μου ;

(Γέλωτες)

* Δημ. Κόκκος